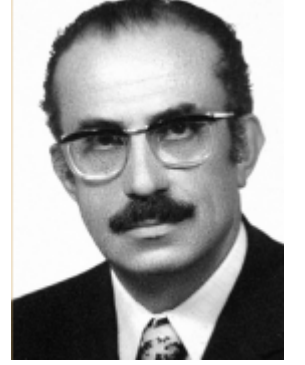

Turan Güneş (1922-1982)

Türk Siyasetçi.

Turan Güneş, 15 Nisan 1922'de İstanbul'da dünyaya geldi. Babası Hurşit Efendi annesi Tasvire Hanım'dır. Babası ticaretle meşgul olurdu. Yaz aylarını Kandıra'da kış aylarını İstanbul'da geçiriyordu. Turan, ilkokula 1929'da Kandıra'da başladı ve bu eğitimini İstanbul'da Fındıkzade İnönü İlkokulunda tamamladı. Ortaokula Saint Benoit'a kayıt oldu. Fakat bir yıl sonra bu okuldan Galatasaray Lisesine geçti. Yükseköğrenime İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Şarkiyat (İslami İlimler) bölümüne devam etti. Bu fakültede Arapça, Farsça ve İslam tarihi eğitimi aldı. Fakat bu bölümün kapanmasıyla birlikte aynı üniversitenin Hukuk Fakültesine geçti. Oldukça aktif bir öğrencilik yaşayan Güneş, öğrenci derneklerinde görevler aldı ve okulda dergi yayınladı. 1945'da Hukuk eğitimini dereceyle tamamlayan Güneş, Fakültede Esas Teşkilat Hukuku Kürsüsüne asistan olarak alındı.

Lisansüstü öğrenimine Fransa'da devam eden Güneş, Paris Üniversitesi Hukuk Fakültesi Amme Hukuku alanında siyasi partiler üzerine yaptığı doktora çalışmasını 1951'de tamamlayarak yurda döndü. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinde asistan olarak çalışmalarını sürdürdü. Bu esnada vatani görevini 19 Kasım 1951'de Ankara Piyade Yedek Subay talimgâhında yaptı. 35. Dönem olarak gerçekleştirdiği askerlik görevinden 2 Nisan 1952'de terhis oldu. Askerlik dönüşü 1953'te Nermin Büyükgökçe ile hayatını birleştirdi. Bu evlilikten Ayşe Güneş Ayata ve Hurşit Güneş isimlerinde iki çocuğu dünyaya geldi. Güneş, Mart 1954'de doçentlik sınavına müracaat ederek ilk aşamayı başarıyla geçti. 16 Kasım 1954'de Siyasal Bilgiler Fakültesinde "Parlamentar Rejimin Bugünkü Manası ve İşleyişi" tezini savunarak doçentlik sınavını başarıyla tamamladı.

Turan Güneş siyasetten fazla haz etmiyordu fakat siyasetin sıklıkla konuşulduğu bir aile ortamında büyüdü. Ailesi CHP'nin Kandıra teşkilatının kuruluşuna ön ayak oldu. Fakat Güneş, ailesinin siyasi çizgisinden farklı olarak 1947'de Demokrat Parti'nin Kandıra teşkilatına katıldı. Eğitimi münasebetiyle sıklıkla Kandıra'dan ayrılmak zorunda kalıyordu. 1949'da babasını kaybeden Güneş, Kandıra'ya gelerek 1950 seçimleri öncesi DP adına siyasi çalışmalar yaptı. Bu dönemde Kandıralılardan milletvekili adayı olması için ısrarlı teklifler geldi. Fakat Güneş, bu teklifleri kabul etmeyerek doktora eğitimini sürdürmek için Paris'e döndü.

Turan Güneş, akademik çalışmalara devam etmek istiyordu fakat Kandıralıların ısrarlarına fazla dayanamayarak 1954 seçimlerinde aday oldu ve DP'den Kocaeli milletvekili seçildi. Genç ve tecrübesiz bir milletvekili olmasına rağmen Parlamento adına DP grubunu temsilen Avrupa Konseyine seçildi. Konseyin Hukuk İşleri Komisyonunda görev aldı. Konseyde aktif bir dönem geçirerek başarılı bir dönem geçirdi. TBMM'de ulaştırma ve anayasa komisyonlarında görevler yaptı.

DP iktidarının uygulamalarından memnun olmayan Güneş, parti yönetimine muhalif bir politika takip etti. Kırşehir Kanunu ve memurların aleyhine çıkarılan kanunlarda iktidarla ters düştü. Hatta DP iktidarını eleştiren Forum dergisinin yönetiminde yer aldığı gibi Hükümetin aleyhine yazılar kaleme aldı. Mecliste Hükümete karşı en sert tepkiyi "İspat Hakkı" kanun teklifinde gösterdi. İktidarla tamamen ters düşerek 19 kişiyle birlikte DP Parti yönetimine karşı çıktı. Bu çatışmanın neticesinde DP'den ihraç edildi. 10 Dönem TBMM'de Güneş, 2 önerge, 9 sözlü, 4 yazılı soru verirken Genel Kurulda 41 konuda 92 konuşma gerçekleştirdi.

20 Aralık 1955'te kurulan Hürriyet Partisi'nin kurucular kurulunda yer aldı. Bu partinin kuruluş ve teşkilatlanma çalışmalarında aktif görev alarak partinin tüzük ve programının hazırlanmasına katkı sağladı. Hürriyet Partisi Genel İdare Kuruluna seçildi. DP'den ayrılan kişileri DP yönetimine tepki, demokrasi ve ispat hakkı birleştirmişti. Bu dönem içerisinde Hürriyet Partisi, 34 milletvekilliğine kadar yükselerek parlamentoda CHP'den daha güçlü ve etkili bir muhalefet yaptı.

1957 Genel Seçimlerinde Güneş, Hürriyet Partisi'nin Kocaeli milletvekili adayı oldu. Fakat Hürriyet Partisi seçimlerde büyük hayal kırıklığı yaşadı. Hürriyet Partisi sadece Burdur'da dört milletvekili çıkarabildi. Güneş de Kocaeli'den milletvekili seçilemedi. Parti arzu ettiği neticeyi alamayınca, zor günler yaşamaya başladı. Bu sıkıntılı dönemde Güneş, Hürriyet Partisinin Genel Sekreterliğine getirildi. Demokrasi mücadelesini sürdürmek ve Hürriyet Partisi'nin kurumsal kimliğini korumak için çok çalıştı. Seçim sonuçlarına bağlı olarak partiden kopmalar başlayınca Güneş, Hürriyet Partisi'nin CHP'ye katılmasına öncülük etti. 24 Kasım 1958'de kendisini fesheden Hürriyet Partisi ile birlikte Güneş de CHP'ye katıldı. Böylece Güneş'in önünde yeni ve farklı bir yol açıldı.

CHP'nin 14. Kurultayında (1959) kabul edilen "İlk Hedefler Beyannamesinin" hazırlanmasına büyük emek veren Güneş, bu beyannameyi kurultayda delegelere okudu. CHP'liler ayakta alkışlayarak bu bildiriye büyük destek verdiler. Bu kongrede Güneş, CHP'nin Merkez Yönetim Kurulu üyeliğine seçildi. Parti Meclis yönetiminde de yer aldı. CHP lideri İnönü'yle yakın mesai arkadaşlığı yaptı. İsmet İnönü, Güneş'e büyük iltifatlarda bulundu ve pek çok konuşmasının hazırlanmasında Güneş'ten yardım almaya başladı.

27 Mayıs Askeri Darbesi sonrasında askeri yönetim 6 Ocak 1961'de Kurucu Meclisi açtı. Güneş, bu Meclisin Temsilciler Meclisinde CHP'nin Kocaeli temsilcisi olarak yer aldı (6 Ocak 1961-25 Ekim 1961). Bu meclisin en önemli sorumluluğu ve görevi yeni bir anayasa hazırlamak oldu. Meclis bünyesinde kurulan Anayasa Komisyonunda yer alan Güneş, bu komisyonda raportör olarak çalıştı. 1961 Anayasasının hazırlık sürecinde ve yasalaşması döneminde büyük emek sarf etti.

1961 yılında gerçekleştirilen CHP'nin 15. Kurultay'ında Güneş, Parti Meclis üyeliğine seçildi. Parti MYK'de yer alarak partinin propaganda işlerinden sorumlu oldu. 1961 Genel Seçimlerine CHP'den Kocaeli Milletvekili adayı olarak katıldı. Fakat bu seçimlerden beklediği başarıyı elde edemediğinden parlamentonun dışında kaldı. Güneş, 3 Nisan 1962'de Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinde akademisyenliğe geri döndü. Ayrıca Danıştay, TBMM, MEB ve MSB'na çeşitli konularda danışmanlıklar yaptı.

Turan Güneş, 31 Temmuz 1962'de İş Bankası Yönetim Kurulunda CHP temsilcisi olarak yer aldı. Bu görevine 1 Kasım 1973'te milletvekili seçilene kadar devam etti. 28 Ekim 1963'te Bakanlar Kurulu kararıyla ODTÜ Mütevelli Heyetinde de seçildi. Bu sorumluluğunu da 1973 yılına kadar sürdürdü.

26 Mayıs 1965'de profesör olan Güneş, takdim tezi olarak "Türk Pozitif Hukukunda İdarenin Düzenleyici İşlemleri" başlıklı bir çalışma hazırladı. Aynı zamanda CHP Parti Meclis üyesi ve Merkez Yönetim Kurulu üyesi olarak da aktif siyasete devam etti. Fakat 1965 Genel Seçimlerine katılmadı.

CHP, çok partili hayata geçtikten sonra arzu ettiği halk desteğine ulaşmakta zorluk yaşıyordu. DP döneminde bu başarıyı ortaya koyamamasını DP'nin siyasal uygulamalarına bağlayan CHP, 1961 ve 1965 seçimlerinde de arzu ettiği başarıya ulaşamayınca parti içerisinde bir özeleştirici süreci başlattı. CHP'nin siyasette etkin ve aktif rol almasının yolunun değişimden geçtiğine inanılıyordu. Güneş, bu değişimi başlatan ve yöneten lider kadro içerisinde yer aldı.

Turan Güneş, siyasete taşradan DP saflarında başlamıştı ve Fransa’da siyaset üzerine üst düzey bir eğitim almıştı. Güneş’in bu iki özelliği CHP’nin değişiminde önemli rol oynamasını sağladı. Güneş CHP’nin var olabilmesi ve büyüyerek iktidara gelebilmesi için işçileri ve köylüleri yanına çekmesi gerektiğini düşündü. Partinin dayanacağı sosyal grupları belirleyerek gelecek devrin Türkiye’sine hazırlanmak gerektiğini savundu. CHP’nin kitle partisi olarak yeniden yapılandırılmasını gerektiğini iddia etti. 1965 yılının siyasal iklimi içinde CHP Genel Başkanı İsmet İnönü’nün söz ettiği “ortanın solu” hareketinin en önemli savunucuları arasında yer aldı. Bu durum CHP’nin yükselişi ve iktidarın güçlü bir aday olması da önünü açtı. Ortanın Solu Hareketinin savunuculuğunu Bülent Ecevit üstlenirken bu hareketin siyasi ve ideolojik düzeyde geliştirilmesinde büyük rol oynayan Güneş için Ecevit’in “Akıl Hocası” denildi.

Turan Güneş, 1969 Genel Seçimlerine de katılmadı. Hatta siyaseti bırakıp akademik çalışmalarını Fransa’da sürdürmeyi düşündü. Fakat 1969 seçimlerinde CHP’de yaşanan siyasi başarısızlık, parti içerisinde ortanın solu düşüncesine karşıt grupların çalışmaları bu fikrinden vazgeçirdi. Güneş, parti içerisinde Mülkiyeliler Grubuyla söylem, fikir ve eylem birlikteliği yaparak parti politikalarında oldukça etkili olmaya başladı. 3 Temmuz 1970’de gerçekleştirilen CHP’nin 20. Kurultayında CHP’nin Parti Meclisine ve aynı zamanda Genel Sekreter Yardımcılığına seçildi. Parti yönetiminin parti içi işlerinden ve partinin propagandasından sorumlu oldu. Siyasette Ecevit’le birlikte bir yürüyüşe çıktı.

12 Mart Askeri Müdahalesine ısrarla ve şiddetle karşı çıktı. Genel Sekreter Ecevit’in istifasıyla birlikte Genel Sekreter Yardımcısı olarak Güneş’te görevinden ayrıldı. Meselenin özünün demokrasi olduğunu ve bu uğurda mücadele verilmesi gerektiğini savundu. Ülke sorunlarının demokrasiyle çözüleceğine inanıyordu. Bu süreçte de Güneş, en büyük engel olarak bürokrasiyi gördü. Güneş, belirli bir sosyal sınıflara dayanan CHP’nin batılı sol merkez çizgide modern bir kitle partisi olması için çok çabaladı. Bülent Ecevit’in CHP Genel başkanı seçilmesi için çok çalıştı. Ecevit’in CHP Genel Başkanlığıyla birlikte 4 Nisan 1973’te tekrar Genel Sekreter Yardımcılığı görevine geldi.

12 Mart 1971 döneminde pek çok yasama faaliyeti yapıldı. Bu yasalar arasında 1961 Anayasa değişiklikleri ve yeni üniversiteler kanunu dikkatleri çekiyordu. Yeni Üniversiteler Kanununa göre; üniversite mensuplarının partilerin merkez karar alma ve yönetim birimlerinde görev almaları yasaklanmıştı. Güneş bu kanuna istinaden parti çalışmalarını tercih ederek 1 Ağustos 1973’de üniversitedeki görevlerinden istifa etti.

Turan Güneş, 1973 genel seçimlerinde CHP’nin propagandadan sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı olarak çalıştı. Partinin tanıtım, propaganda, siyasal mitingler ve basın çalışmalarını yönetti. Değişim üzerinden sol söylem geliştirerek siyasete yeni bir soluk getirdi. CHP lideri Bülent Ecevit, halkta büyük bir heyecana yol açtı. Uzun aradan sonra CHP, seçimlerde oylarını artırdı ve bu seçimden birinci parti olarak çıktı, Güneş de Kocaeli milletvekili seçildi.

Seçimler neticesinde hiçbir parti tek başına hükümeti kuracak parlamento çoğunluğunu sağlayamadı. Turan Güneş’in başkanlığında oluşturulan CHP heyeti pek çok partiyle koalisyon görüşmelerinde bulundu. Uzun müzakereler neticesinde CHP-MSP Koalisyon hükümeti (26 Ocak 1974-17 Kasım 1974) kuruldu. Güneş gerek koalisyon protokolünün hazırlanmasında gerekse hükümetin kurulmasında son derece etkili bir rol oynadı. Turan Güneş, CHP-MSP Hükümetinde Dışişleri Bakanlığı yaptı. Güneş, Avrupa Ekonomi Topluluğuna (AET) katılımı ısrarla savundu. Türkiye’nin kendisini yapılandırıp dışa açılmasının kaçınılmaz olduğunu söylüyordu. Oldukça aktif ve cesur bir dış politika izlenmesi gerektiğini düşünüyordu. Fakat Güneş’in görev yaptığı dönemde Türkiye’nin en önemli dış sorunu Kıbrıs olduğundan Güneş, bakanlık yaptığı dönemde mesaisinin önemli bir kısmını bu soruna ayırdı. Kıbrıs Barış Harekâtı sonrasında gerçekleştirilen Cenevre Görüşmelerine katıldı. Bu müzakerelerden bir netice alınamayınca Kıbrıs’a Türk askerinin

ikinci müdahalesini başlatan “Kızım Ayşe tatile çıkabilir” sözü tarihe geçti. Bu dönem Mecliste 19 kez söz aldı. Bakanlığına yönelik konularda açıklamalar yaptı.

Turan Güneş 1976 yılında gerçekleştirilen CHP'nin 23. Kurultay'ında Genel Sekreterliğe aday oldu. Fakat parti içerisindeki parçalanmanın partiye zarar verdiğini görerek adaylıktan çekildi. Güneş, partinin genel yönetim kuruluna en yüksek oyu alarak birinci sıradan seçildi. Güneş, 1977 genel seçimlerinde de CHP'nin seçim kampanyalarından sorumlu oldu. Aktif bir siyasi hazırlık ve propaganda süreci neticesinde CHP rekor bir oy oranına ulaştı. Seçimlerden CHP %41.4 oranında oy alarak birinci parti olarak çıktı. Güneş, parlamentoya üçüncü kez Kocaeli milletvekili olarak seçildi.

Seçim sisteminin marifetiyle CHP, tek başına hükümeti kurabilecek meclis çoğunluğuna sahip değildi. CHP Lideri Ecevit, Mecliste azınlık hükümeti (21 Haziran 1977-21 Temmuz 1977) kurdu. Güneş, bu Hükümette Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığı görevlerine getirildi. Yaklaşık bir ay görev yapan bu hükümet rutin işlerin dışına çıkamadığından kayda değer bir hizmete de zamanı olmadı. Demirel Hükümetinin “Güneş Motel Olayı” ile devrilmesi ardından AP'den transfer edilen milletvekillerinin desteğiyle Bülent Ecevit, 17 Ocak 1978'de üçüncü kez hükümet kurdu. Güneş, CHP lideri Ecevit'in AP'den milletvekili transferi yaparak hükümet kurmasını şiddetle tenkit etti. Kendisine teklif edilen Adalet Bakanlığı görevini de kabul etmedi. Hükümette yer almamasına rağmen Parti Genel Yönetim Kurulu üyesi olarak hazırladığı raporlarla Kabineye dışarıdan destek olmaya çalıştı. Fakat Başbakan Ecevit'in bu raporları dikkate almamasına öfkelenen Güneş, Mayıs 1978'de Genel Yönetim Kurulu üyeliğinden istifa etti. Bir parlamenter olarak siyasi hayatına devam etti. 26 Aralık 1978 Meclis müzakerelerinde Kahramanmaraş'ta çıkan olaylar hakkında kürsüye çıkıp hükümete ve kamuoyuna son derece önemli uyarılarda bulundu. 12 Eylül'ün arifesinde kamuoyuna yaptığı bu açıklamalarla ülkenin gidişatını eleştiren Güneş, özellikle siyasal partilerin yapısını, işleyişini tenkit ederek demokratik sistemin yozlaştırıldığını söyledi. Bu dönemde Güneş, Meclisin sessiz milletvekilleri arasında yer aldı. Meclis kürsüsünü sadece 4 kez kullandı.

III. Bülent Ecevit Hükümeti pek başarılı olamadı. Ara seçimlerde de büyük başarısızlık yaşayınca Başbakan Ecevit, Hükümetin istifasını verdi ve parti içerisinde genel başkanlığını tartışmaya açtı. 4 Kasım 1979'de toplanan CHP'nin 8. Olağanüstü Kurultay'ında Güneş, Bülent Ecevit'i sert bir şekilde tenkit ederek istifasını istedi. Kurultay neticesinde Bülent Ecevit, tekrar partiye genel başkan seçildi. Fakat Güneş ile Ecevit'in yolları fikren ayrıldı.

1980'de ülke gündemine Cumhurbaşkanlığı seçimi geldi. Basında Güneş'in de adı adaylar arasında geçmeye başladı. Aslında Güneş de Cumhurbaşkanlığına aday olmak istiyordu. Diğer partilerden sözlü destek almasına rağmen kendi partisinden beklediği desteği göremeyen Güneş adaylığını açıklamadı. CHP lideri Ecevit bu adaylığa pek sıcak bakmadı.

12 Eylül'ün adım adım geldiğini fark eden Güneş, siyasette “kolektif çılgınlık” yaşanarak ülkenin felakete sürüklendiğini söyledi. Haziran 1978'den itibaren yayınlanmaya başlanan “Demokrasi İçin Toplumcu Düşün” dergisinin Nisan 1980'de yayınlanan sayısında “Doğu Devleti-Batı Devleti” başlıklı yazısıyla darbelerin ipuçlarını vererek Türk demokrasinin sorunlarına değindi. Bu yazılarına 12 Eylül'den sonra da devam eden Güneş, Türk demokrasinin problemlerini tarihsel ve sosyolojik gerçeklikle analiz ederek çözüm yolları aradı.

12 Eylül 1980 Askeri Darbesi esnasında Avrupa Konseyi Hukuk Komisyonu toplantısı için Paris'te olan Güneş, bu askeri müdahaleye hiç şaşırmadı. Darbe sonrası dönemde Güneş'in idari sorumluluklar alacağına yönelik söylentiler oldu

fakat böyle bir durum gerçekleşmedi. Yalnız Güneş, darbe sonrasında herhangi bir soruşturma geçirmediği gibi gözaltı ve tutuklama da yaşamadı.

Darbe esnasında Avrupa Konseyi üyesi olan Güneş, darbe sonrasında da bu görevine bir süre daha devam etti. Bu dönemde Avrupa Konseyinde Türkiye aleyhine karar çıkmaması için çok çalıştı. Türkiye’de demokratik hayata hızlı dönülmesi için gayret gösterdi. Fakat Türkiye’de askeri yönetimin, insan haklarını ihlal eden uygulamalarını artırması üzerine Avrupa Komisyonunda Türkiye aleyhine kararlar alınmasının mani olamadı. Askeri Yönetim de Güneş’in Mayıs 1981’den itibaren Avrupa Konseyi toplantılarına katılmasına izin vermedi.

12 Eylül Askeri Yönetiminin zamanında maddi geçimini sağlamak için avukatlık yapan Güneş, haftanın belirli saatlerinde İstanbul İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinde Anayasa dersi verdi. Bu iki iş dışında Güneş, Erol Simavi Vakfının yönetim kurulu üyeliği görevini de sürdürdü. Bu arada Güneş, Galatasaray Eğitim Vakfı’nın mütevelli heyeti üyeliğini de devam etti.

Askerî darbe sonrasında sivil yönetime geçmek için hazırlıklara başlandı. Siyasette yeniden partileşme sürecine girildi. Güneş, CHP’nin yeniden kurularak teşkilatlanması için yapılan çalışmalara katıldı. CHP’nin son lideri Bülent Ecevit’in CHP’lilerle birlikte partiye mesafeli durmasıyla partiyi toplama ve yeniden yapılandıracak liderler arasında Güneş’in de adı geçti.

12 Eylül’de siyasetin yasaklanmasına rağmen oldukça yoğun bir çalışma programı olan Turan Güneş, 9 Nisan 1982’de İstanbul’dan İzmir’e vapurla seyahat ederken geçirdiği kalp krizi sonucu hayata gözlerini yumdu. İstanbul Şişli Camiinde kılınan cenaze namazı sonrasında Zincirlikuyu Mezarlığında toprağa verildi.

Turan Güneş oldukça üretken bir siyasetçi ve bilim insanıydı. Güneş’in eserleri; *Le Gouvernement Representatif et les Partis Politiques: Siyasî Partiler ve Temsilî Hükümet*, (Doktora Tezi), Paris 1951. *Parlamentar Rejimin Bugünkü Manası ve İşleyişi*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1956 (Doçentlik Tezi). *Türk Pozitif Hukukunda Yürütme Organının Düzenleyici İşlemleri*, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1965 (Profesörlük Tezi). “CHP’nin Haksız İktisaplarının İdaresi Hakkında 6195 sayılı Kanun’u İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararı Üzerine”, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C. XVIII, S. 3-4, (1963) s. 345-362. “Devlet Başkanı-Meclis Çatışması”, A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, C. XIX, S. 2, (1964), s. 175-192. “Kanun-Kararname ve Hayalî Maddeler”, *Toplum Dergisi*, (21 Nisan 1972), s. 14-15. “Cumhurbaşkanının Yetkileri ve Bakanlar Kurulu Kararnameleri”, *Türkiye Hukuk Dergisi*, S. 2, (Ocak 1976), s. 25-35. *Atatürk’ün Bugünkü Önemi*, (E. Kongar ve D. Perinçek’le birlikte), *Aydınlık Yayınları*, İstanbul 1980. “Doğu Devleti-Batı Devleti”, *Demokrasi için Toplumcu Düşün*, S.15, (1980), s. 98-102. *Araba Devrilmeden Önce*, *Kaynak Yayınları*, İstanbul 1983. *Turan Güneş’in Siyaset Şiirleri*, Haz. C. Kayra, *Milliyet Yayınları*, İstanbul 1985. *Türk Demokrasisinin Analizi*, Haz. H. Güneş, *Ümit Yayıncılık*, İstanbul 1996. Turan Güneş, ilerlemiş yaşına rağmen François Fejtö’nün “Her Şeye Rağmen Sosyal Demokrasi” kitabını çevirmeye çalıştı fakat ömrü yetmedi. Bu eser eşi Nermin Güneş tarafından tercümesi tamamlanarak V yayınlarınca 1989’da yayınlandı.

Siyasal birikimi ve akademik tecrübesiyle güçlü bir kaleme sahip olan Güneş, görüş ve düşüncelerini sıklıkla süreli yayınlar üzerinden de toplumla paylaştı. Akademik yayınlarının yanında popüler yayın organlarında da pek çok yazılar kaleme aldı. *Cumhuriyet*, *Milliyet*, *Akşam* ve *Hürriyet* gibi gazetelerde çeşitli yazılar yayınladı. Bu yayınlar dışında pek çok mecmuada yazdı. *Yeni Gün*’de 20 Nisan 1957- 01 Aralık 1958 tarihleri arasında gündeme yönelik görüşlerini paylaştı. *Ahmet Emin Yalman*’ın yayınladığı *Hür Vatan* gazetesinde 7 Kasım 1961 yılından itibaren yazmaya başladı.

“Bugünden Yarına...” isimli köşesinden okuyucularına hitap eden Güneş, bu yazılarını 30 Mart 1963 tarihine kadar sürdürdü. Aynı zamanda Yön mecmuasında 20 Aralık 1961’den 4 Nisan 1962 tarihleri arasında üç yazı ve iki konuşması yayınladı. Ortanın Solu grubunun yayın organlarında yazılar yazdı. Bu yayın organlarından Toplum mecmuasında ilk yazısını 21 Nisan 1972’de kaleme aldı. Bu yazılarına 8 Aralık 1972’ye kadar devam etti. Özgür İnsan’da 1 Ekim 1972-1 Aralık 1972 arasında yazı yazdı. Halk’ta 6 Haziran 1973’de başladığı yazılarına 19 Aralık 1973’e kadar devam etti. Güneş, yazılarında sıklıkla DP ve CHP üzerinden Türk demokrasisinin doğuşu ve gelişimi üzerine analizler yaparak siyasal sorunlar ve çözüm önerileri üzerine fikirler geliştirdi.

Turan Güneş, oldukça renkli ve kültürlü bir kişiliğe sahipti. Kandıra’da yereli gördü. İstanbul Üniversitesi’ndeki eğitiminin ilk yıllarında doğuyu ve İslam kültürünü daha iyi öğrendi. Paris’te tamamladığı eğitim hayatıyla batıyı tanıdı. Kısacası yerelden ulusala, doğudan batıya kendisini en iyi şekilde geliştirdi. Görgülü, terbiyeli ve son derece kaliteli bir yapısı vardı. Hoşgörülüydü ve dostlarıyla sohbet etmekten keyif alırdı. Nüktedan bir siyasi üslubu vardı. Kendisinden emin tavrıyla başta kendisi olmak üzere her şeyi eleştirebilirdi. Son derece duygusal olmasından dolayı bazen yanlış anlaşılmasından dolayı gösterilen tepkiye üzülürdü. Edebiyatı çok sever, müzik ve yemekle yakından ilgilenirdi. Yapmacık hareketleri ve yalanı hiç sevmezdi. Doğal bir yapısı vardı. Kendisine özgü bir hitabet yeteneğine sahipti. Son derece güzel ve etkili konuşma ustasıydı. Özel ve siyasi hayatında daima halka yakın durdu, kimseyi küçümsemeden insanlarla sıcak ve samimi ilişkiler kurdu. Siyasette mütevazılığını korudu, lider olma, makam ve mevki kaygısı ve kavgasına hiç girmede.

Şerif DEMİR

KAYNAKÇA

Akis Mecmuası, C V, S. 82, (3 Aralık 1955), s. 6-8

ARCAYÜREK Cüneyt, **Demokrasinin Sonbaharı, 1977-1978**, Bilgi Yayınları, Ankara 1985

ARCAYÜREK, Cüneyt, “Turan Güneş’in Not defteri”, **Hürriyet** 11-13 Nisan 1983, s.9

BARLAS Mehmet, **Türkiye’de Darbeler ve Kavgalar Dönemi**, Birey yayıncılık İstanbul 2000

DÜNDAR Çiğit, **Benim Bildiklerim O’nun Anlattıkları: Batmayan Güneş Turan Güneş**, Kocaeli Gazetesi Yayınları, İzmit 1983

EMRE Yunus, “Turan Güneş ve CHP’nin Dönüşümü”, **Toplum ve Bilim**, S.126, (2013), s. 192-2015

FEDAYİ Cemal, **Kandıralı Profesör Turan Güneş**, Kadim Yayınları, İstanbul 2012

FEDAYİ Cemal, **Turan Güneş Siyasal Yaşamı ve Siyasal Düşüncesi**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2003

GÜNEŞ Turan, **Araba Devrilmeden Önce**, Kaynak Yayınları, İstanbul 1983

GÜNEŞ Turan, **Türk Demokrasisinin Analizi**, Haz. H. Güneş, Ümit Yayıncılık, Ankara 1996

GÜNVER, Semih, “13 Yıl Sonra Turan Güneş”, **Vizyon**, Mayıs 1995, s. 70-72

KAYRA, Cahit, “Turan Güneş’in Anısına”, **AÜSBF Dergisi**, C L, S.3, (1995), s.9-10

ÖZTÜRK Kazım, **Türk Parlamento Tarihi TBMM- X. Dönem** 1954-1957, C II, TBMM Yayınları, Ankara 2000

PERİNÇEK Doğu, "Turan Güneş'te Bürokrasi Tahlilleri", **Saçak**, S. 30/1, (1984), s. 53-60

SİMAV Akın, **Turan Güneş'in Siyasal Kavgaları**, İstiklal Matbaası, İzmir 1975

TAN, Turgut, "Turan Güneş'in Yaşam Öyküsü", **AÜSBF Dergisi**, C L, S.3, (1995), s.3-4

TAŞKIN, Yüksel, "Turan Güneş", **Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce: Kemalizm**, C II, İletişim Yayınları, İstanbul 2001, s. 534-539

TBMM Genel Evrak ve Arşivi, Devre: X, Sicil No: 2090. (Turan Güneş **Dosyası**)

TBMM, Tutanak Dergisi, C I, B.4, (26 Aralık 1978),s 61-63

YETİM Fahri, "Türk Siyasetinde Hürriyetçi Demokrat Vurgu: Turan Güneş Ekolü", **Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Kocaeli Belediyesi Yayınları, Kocaeli 2015, s. 1509-1519

YÜCEKÖK Ahmet N. "Turan Güneş'i Tanımak", **Türk Demokrasininin Analizi**, Haz. H. Güneş, Ümit Yayıncılık, Ankara 1996, s. 29-38

21/11/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/turan-gunes-1922-1982/?pdf=6366> adresinden erişilmiştir